

Československá meteorologická společnost
při ČSAV

Slovenská meteorologická spoločnosť
pri SAV

Informační věstník
pro členy Společnosti

Za obsah odpovídá :
RNDr. Jan Bednář, CSc. vědecký tajemník

Praha, březen 1987 .

O b s a h :

1. Zpráva o činnosti Československé meteorologické společnosti při ČSAV za rok 1986
Správa o činnosti Slovenskej meteorologickej spoločnosti pri ČSAV za rok 1986
2. Zprávy z Hlavního výboru
3. Seminář v Hradci Králové
4. Meteorologický slovník
5. Plk. doc. RNDr. Jaroslav Krejčí, CSc. zemřel
6. Nově přijatí členové ČSMS v roce 1986
7. Jubilea v roce 1987
8. V roce 1986 opustili naše řady ...
9. Různé

Zpráva o činnosti Československé meteorologické společnosti při ČSAV
za rok 1986

Vědecká a odborná činnost Československé meteorologické společnosti při ČSAV /ČSMS/ se v roce 1986 zaměřovala na rozvoj aplikací meteorologie pro jednotlivá odvětví národního hospodářství, prohlubování meteorologických poznatků a popularizaci meteorologie mezi příslušníky příbuzných vědních oborů i širší veřejností. Zvláštní pozornost byla věnována meteorologickým aspektům ochrany a tvorby životního prostředí, především problematice znečištění ovzduší a příspěvkům meteorologie k zajišťování nových zdrojů energie a potravin. K těmto cílům směřoval především tradiční třídní odborný seminář, který byl tentokrát věnován tématu "Slunce - atmosféra - energetika" a konal se ve dnech 30.9. až 2.10.1986 v Hradci Králové.

Obdobný účel plnily i přednášky pořádané pro členy ČSMS jednotlivými pobočkami /v Praze 12 přednášek, v Brně 7 a v Hradci Králové 5 přednášek/. Popularizaci meteorologie sloužily zejména přednášky pořádané ve spolupráci se Socialistickou akademií /5 přednášek/. Nedílnou součástí činnosti byla i práce dvou odborných skupin /terminologické a historické odborné skupiny/,

která v roce 1986 směřovala především k dokončení rukopisů Meteorologického terminologického a explikativního slovníku /cca 4100 hesel/ a Dějin čsl. meteorologie.

Vědecko-popularizační a vzdělávací činnost úzce souvisela s odbornou činností a výrazně k ní přispěl již zmíněný seminář "Slunce - atmosféra - energetika", přednášky pořádané pro členy ČSMS jejími jednotlivými pobočkami v Praze, Brně a Hradci Králové, dále pak přednášky uskutečněné ve spolupráci se Socialistickou akademií pro širší veřejnost. Významnou součástí popularizace meteorologie v Praze je informování veřejnosti o meteorologické a hydrologické situaci prostřednictvím dvou informačních panelů /ve Františkánské zahradě a nový panel s pokusným provozem světelných novin prozatímne umístěný ve výkladní skříni budovy ČTK/.

Členové ČSMS realizovali několik úspěšných vystoupení v rozhlase a televizi k aktuálním problémům meteorologie a publikovali řadu článků v denním a odborném tisku.

Probíhala tradiční spolupráce s meteorologickými společnostmi v NDR a MLR. S meteorologickou společností v NDR pokračovala výměna referentů s aktuálními meteorologickými tématy. V NDR přednášeli za ČSMS a SMS dva přední odborníci /RNDr. Dušan Podhorský, CSc. ze Slovenského hydrometeorologického ústavu a RNDr. Jan Pretel, CSc. z Ústavu fyziky atmosféry ČSAV/. Byla připravena přednáška Dr. Höhneho z NDR v Praze /prosinec 1986/, která se však neuskutečnila pro nemoc přednášejícího. Spolupráce s meteorologickou společností v MLR se soustřeďovala především na přípravu 10. Československo-maďarské konference na téma "Klimatické změny", která se uskuteční v srpnu 1987 v Brně. S oběma společnostmi byla udržována pravidelná výměna informací o pořádaných akcích, publikační činnosti a pod. Obdobné kontakty byly navázány i s meteorologickou sekci Geofyzikální společnosti v PLR. Meteorologická společnost NDR poskytla významnou pomoc při dokončovacích pracích na Meteorologickém slovníku tím, že zajistila odbornou korekturu německých ekvivalentů.

V rámci ediční činnosti byly dokončeny práce na rukopisu Meteorologického terminologického a explikativního slovníku, který byl v prosinci 1986 odevzdán nakladatelství ČSAV ACADEMIA. Probíhají závěrečné práce na knižní publikaci Dějiny čs. meteorologie, jejichž dokončení garantuje Slovenská meteorologická společnost při SAV. Pro členy ČSMS a SMS byl v roce 1986 dvakrát expedován informační věstník a byla připravena obsahová náplň šestidílného vzdělávacího seriálu, který byl nabídnut Čs. televizi Praha, která jej však zatím nezařadila do svého programového plánu.

V souladu s Dohodou o spolupráci byla průběžně koordinována činnost ČSMS a SMS výměnou informací, spoluúčastí na pořádaných akcích a vzájemnou podporou při jejich uskutečňování. Slovenská meteorologická společnost je v Hlavním výboru ČSMS zastoupena dvěma delegáty. Úzké kontakty a vzájemná výměna informací se uskutečňuje s vědeckými společnostmi při ČSAV, především s Čsl. bioklimatologickou společností a Čsl. astronomickou společností.

Ve spolupráci se Socialistickou akademií se v Praze a v Brně uskutečnilo 5 přednášek pro širší veřejnost, především na Lidových hvězdárnách. Pobočka VTS při Českém hydrometeorologickém ústavu se podílela na organizaci odborného semináře "Slunce - atmosféra - energetika" v Hradci Králové. Z ústavů ČSAV probíhala spolupráce zejména s Ústavem fyziky atmosféry, který byl spolupředatelem zmíněného odborného semináře a jehož pracovníci se podílejí na činnosti orgánů ČSMS a práci jejich odborných skupin. ČSMS úzce spolupracovala s Českým hydrometeorologickým ústavem jakožto organizací aplikovaného výzkumu.

V resortu školství pokračovala tradiční spolupráce s vysokými školami vychovávajícími odborníky v meteorologii a příbuzných vědních oborech, především s MFF UK v Praze a PŘF UJEP v Brně, a to informováním studentů o činnosti ČSMS /prostřednictvím členů ČSMS pracujících na těchto školách/ s cílem získávat nové členy z řad mladých meteorologů. Přírodovědecká fakulta UJEP spolu s Vysokou školou zemědělskou v Brně se aktivně podílí jako hlavní organizátor na přípravě 10. Československo-maďarské konferenci /srpen 1987, Brno/. Pracovníci uvedených fakult se aktivně podílejí na činnosti v orgánech ČSMS a práci odborných skupin. S MFF UK probíhala aktivní dlouholetá spolupráce při zpracovávání rukopisu Meteorologického slovníku.

Úspěšně pokračovalo získávání nových členů ČSMS z řad mladých meteorologů a jejich zapojování do aktivní činnosti.

Hlavní výbor ČSMS uskutečnil v roce 1986 čtyři plenární zasedání a sedm schůzí předsednictva, byla zahájena organizační příprava Valného shromáždění, které se bude konat na jaře 1987 a zvolí nový HV.

Předseda ČSMS RNDr. Bořivoj Sobíšek, CSc. pracoval jako člen Komise pro organizaci vědeckých společností při ČSAV /KOVŠ/.

Čestné uznání ČSMS bylo uděleno RNDr. Janu Munzarovi, CSc. za popularizaci meteorologie a Ondřeji Priatkoví za celoživotní odbornou a organizátorskou činnost v meteorologii u příležitosti jeho 70. narozenin.

V rámci ČSMS pracuje terminologická odborná skupina /sledování vývoje a aktivní příspěvky ke tvorbě meteorologické terminologie, příprava vydání Meteorologického slovníku, podíl na zpracování meteorologické terminologie v slovníkových a encyklopedických publikacích a pod./ a historická odborná skupina

/studium historie meteorologie, příprava knižní publikace Dějiny čsl. meteorologie, časopisecké práce s meteorologickou historickou tematikou a pod./.

Ve složení HV ČSMS a výboru poboček nedošlo v roce 1986 k žádným změnám.

RNDr. Jan Bednář, CSc. věd. tajemník ČSMS

Správa o činnosti Slovenskej meteorologickej spoločnosti pri SAV za rok 1986

Činnosť Slovenskej meteorologickej spoločnosti pri SAV /SMS/ riadil v roku 1986 výbor v tomto zložení:

predseda: doc. RNDr. Ferdinand Šamaj, DrSc.

podpredseda: prof. RNDr. Ján Tomlain, DrSc.

hospodárka: RNDr. Eva Frouzková, CSc.

ved. tajomník: RNDr. Ján Lukáč, CSc.

členovia: prof. RNDr. Vladimír Peterka, CSc.

RNDr. Zlata Čabajová, CSc.

RNDr. Ferdinand Hesek, CSc.

RNDr. Josef Iíko, CSc.

RNDr. Dušan Podhorský, CSc.

RNDr. Ján Pribiš, CSc.

Organizačná a vedeckovýskumná činnosť:

Dňa 21.3.1986 konalo sa Valné zhromaždenie SMS pri SAV.

Dňa 21.3.1986 bol organizovaný seminár "Interakcia atmosféry s hydrosférou z hľadiska všeobecnej vodnej bilancie územia", na ktorom bolo prednesených 10 referátov.

Dňa 14.10.1986 zorganizovala Východoslovenská pobočka SMS pri SAV odborný seminár "Agrometeorológia - služba poľnohospodárstvu", na ktorom bolo prednesených 11 referátov.

V dňoch 26.-27.11.1986 podieľali sme sa na organizovaní Bioklimatologických pracovných dňoch na tému "Funkcia žiarenia v biosfére", na ktorom členovia SMS pri SAV predniesli 13 referátov.

Dňa 30.1.1986 konalo sa prednáškové popoludnie na tému "Poznatky zo zahraničných ciest v roku 1985", na ktorom boli prednesené 4 referáty.

Dňa 13.6.1986 konalo sa prednáškové popoludnie na tému "Medzinárodná spolupráca socialistických krajín v meteorológii" na ktorom boli prednesené 4 referáty.

Dňa 1.8.1986 konalo sa prednáškové popoludnie na tému "Výsledky meteorologického výskumu Geofyzikálneho ústavu CGV SAV v 7.5RP", na ktorom bolo prednesených 5 referátov.

Dňa 12.11.1986 konalo sa prednáškové popoludnie na tému "Mezoklíma Bratislavy", na ktorom bolo prednesených 5 referátov.

Pokračovalo vyhľadávanie a zber historických meteorologických pamiatok.

Spolupráca so spoločnosťami:

Slovenská meteorologická spoločnosť pri SAV úzko spolupracuje s Česko-slovenskou meteorologickou spoločnosťou pri ČSAV, Slovenskou bioklimatologickou spoločnosťou pri SAV, pobočkou ČSVTS pri SHMÚ, GFÚ CGV SAV, pobočkou SHMÚ v Košiciach a povodím Bodrogu a Hornádu v Košiciach.

Zahraničné styky:

V roku 1986 sa rozbehli prípravné práce s organizovaním 10.čsl. - maďarskej meteorologickej konferencie, ktorá bude v roku 1987 na tému "Klimatické zmeny".

Práca s mládežou:

Práca s mládežou je sústredená na vedenie meteorologických krúžkov a na odborný výklad početným školským exkurziám na meteorologických observatóriách.

Edičná a publikačná činnosť:

V spolupráci s ČSMS pri ČSAV vydávame pre členov spoločnosti vestník. Zabezpečujeme tiež meteorologický panel v budove čsl. televízie. Pokračovali práce na príprave monografie "História meteorológie v Československu".

Výbor konštatuje, že aj v roku 1986 bola veľmi dobrá spolupráca s Komisiou pre organizáciu vedeckých spoločností pri SAV a Vedeckým kolégiom SAV pre vedy o Zemi a vesmíre.

RNDr. Ján Lukáč, CSc. vedecký tajomník

Z p r á v y z H l a v n í h o v ý b o r u

Počínaje týmto vestníkom budú zverejňované najdôležitejšie body a závery projednávané na schôdzích HV ČSMS.

Ze schôdze konanej dne 5. januára 1987 uvádzame na jiných miestach zprávu o činnosti ČSMS a SMS za rok 1986 a informácie o dokončenom rukopisu Meteorologického slovníku. Z ďalších bodů uvedeného zasadění:

- K problematice televizního seriálu

byl přizván Dr. Pavlík, který podal zprávu, že podle informace získané od Dr. Rybára, hlavní redakce vzdělávacích pořadů čs. televize Praha nepřipravuje v nejbližším období žádné vědecké vzdělávací pořady. Proto doporučuje napsat intervenční dopis náměstkovi ústředního ředitele ČT Dr. Divišovi, který podepíší představitelé všech meteorologických orgánů v ČSSR. Nebude-li možno seriál uskutečnit v Praze, bude hledána možnost jeho realizace v jiném televizním studiu.

- Příprava Valného shromáždění ČSMS

Valnému shromáždění ČSMS budou předcházet výroční schůze poboček, které se uskuteční do konce února tr. /zajistí předsedové poboček/.

Datum konání VS: 28. dubna 1987.

Pozvánky zajistí sekretariát a včas je rozešle všem členům.

- 10. Československo - maďarská konference v Brně

Do konce prosince 1986 došlo z ČSSR 89 přihlášek a 13 referátů, z nichž HV provedl výběr.

Do konce ledna 1987 budou rozeslány tiskopisy závazných přihlášek spolu s pokyny pro psaní referátů.

Meteorologická společnost MLR bude požádána o dodání čistopisů referátů do konce března tr.

Akce byla schválena prezidiem ČSAV /č.89/1986 /.

Seminář "Slunce - atmosféra - energetika" v Hradci Králové /1986/

Ve dnech 30.9. až 2.10.1986 uspořádala pobočka Československé meteorologické společnosti /ČSMS/ v Hradci Králové ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem, Ústavem fyziky atmosféry ČSAV a pobočkou ČSVTS při Českém hydrometeorologickém ústavu seminář na téma "Slunce - atmosféra - energetika". Seminář se konal v přednáškovém sále hradecké Lidové hvězdárny za účasti 53 meteorologů a pracovníků technických oborů. V rámci semináře se uskutečnila prohlídka pracovišť ÚFA a ČHÚ umístěných v budově hvězdárny.

Seminář zapadá svým zaměřením do řady akcí s aktuální meteorologickou a společensky významnou tematikou, které v posledních letech pořádala ČSMS. Je přirozené, že v období energetické krize věda a technika prověřuje všechny dostupné energetické zdroje a proto dochází k obnovení pokusů o efektivní využití energie větru a Slunce v technické praxi. Zájem o tyto energetické zdroje zvyšuje okolnost, že jsou v podstatě "čisté", tzn. že jejich využití

nezatěžuje životní prostředí žádnými významně negativními důsledky. Pro meteorologii se tak otevírá nové významné aplikační pole, tj. studium těch aspektů slunečního záření a větru, které mohou přispět k efektivnímu využívání jejich energie dostupnými technickými prostředky.

Na semináři byla účastníkům předložena problematika ze dvou aspektů. Z pohledu energetiky a techniky jako oborů, které bezprostředně řeší využití netradičních energií pro potřeby člověka. Meteorologové získali od předních odborníků pro využití sluneční energie Ing. L. Michaličky, CSc., energie větru Ing. V. Rychetníka, CSc. a pro fotovoltaickou přeměnu Ing. M. Vaněčka, CSc. zasvěcené informace o současném stavu a perspektivách uvedených oblastí. Neméně zajímavá byla i informace o záměrech tzv. velké energetiky v oblasti využívání jaderné energie, kterou přednesl Ing. Z. Coufal.

Z pohledu meteorologie byla pozornost soustředěna převážně na klimatografické aspekty sluneční energie větru jak na celém území ČSSR tak v jeho vybraných částech. Tyto informace jsou nezbytné pro určení očekávané efektivnosti technických zařízení sloužících pro využití uvedených energií.

Oba pohledy poskytly meteorologům i technikům prostor pro odborně fundovanou syntézu. Přínosné byly rovněž rozsáhlé diskuse, v nichž se objasnily některé odborné problémy na hranicích meteorologie a energetiky. Lze se domnívat, že seminář vytvořil podněty pro zaměření dalších prací v oblasti využití netradičních zdrojů energie v ČSSR.

RNDr. Bořivoj Bobíšek, CSc.

Meteorologický slovník předán do tisku

Redakční rada Meteorologického slovníku ukončila redakční práce a 5. prosince 1986 byl předán rukopis slovníku nakladatelství ČSAV Academia. Tím skončila sedmiletá etapa soustavných prací na slovníku, na nichž se v největší míře podíleli odborní redaktori Dr. Karel Krška a Dr. Jan Munzar, CSc. V této etapě prací byly zhodnoceny a využity i starší podklady, které byly zpracovávány již od r. 1958.

Rukopis slovníku obsahuje celkem 4 089 českých hesel, z nichž je 3 200 výkladových a 889 odkazových. Je koncipován jako explikativní a překladový slovník. Kromě českých termínů obsahuje i cizojazyčné ekvivalenty v pěti jazycích, a to slovenštině, ruštině, angličtině, francouzštině a němčině, které jsou uváděny jednak bezprostředně za výklady hesel, jednak v samostatných rejstřících v druhé části díla.

Jde o první meteorologický slovník v československé literatuře. Pokrývá po stránce terminologické i explikativní meteorologii v celé její současné šíři a zčásti obsahuje i nezbytné pojmy z fyziky, geografie, geologie a dalších věd, pokud jsou ze styčných oblastí s meteorologií nebo mají v meteorologii široké uplatnění. Slovník se opírá o nejnovější československou i zahraniční meteorologickou literaturu.

Nakladatelství přepokládá vydání slovníku v roce 1988.

RNDr. Bořivoj Sobíšek, CSc.

Plukovník doc. RNDr. Jaroslav Krejčí, CSc. zemřel

Předsednictvo Československé meteorologické společnosti při ČSAV se zármutkem oznamuje, že dne 12. července 1986 zemřel ve věku 52 let dlouholetý vědecko-pedagogický pracovník VAAZ, nositel titulu Vzorný učitel

plukovník doc. RNDr. Jaroslav Krejčí, CSc.

V zesnulém ztrácí ČSLA obětavého pracovníka, který celý život věnoval budování čs. vojenského letectva a významně se podílel na výchově specialistů vojenské povětrnostní služby.

Československá meteorologická společnost při ČSAV v něm ztrácí aktivního člena a funkcionáře brněnské pobočky, vynikajícího odborníka v oboru synoptické meteorologie a spoluautora Meteorologického slovníku.

Čest jeho památce !

Noví členové ČSMS

V roce 1986 byli přijati za členy ČSMS :

RNDr. Tomáš Halenka	pobočka Praha
Ing. Jiří Vašíček	pobočka Hradec Králové
Ing. Miloslav Švandrlík	pobočka Hradec Králové
Ing. Antonín Matěna, CSc.	pobočka Hradec Králové
Ing. Jindřich Holub	pobočka Brno
Vojtěch Rejl	pobočka Brno
Ivana Záluská	pobočka Brno
RNDr. Petr Dobrovolný	pobočka Brno

J u b i l e a

1/ V roce 1987 si připomeneme tato výročí členů ČSM:

1. března	Prof. RNDr. Miloš Nosek, DrSc.	nedožité 65. narozeniny
30. června	Akademik Alois Zátopek	nedožité 80. narozeniny
14. července	Prof. Dr. Alois Gregor	nedožité 95. narozeniny
21. září	Miloš Trhlík, prom. fyzik	nedožité 50. narozeniny
23. prosince	RNDr. Jan Brádka	nedožité 65. narozeniny

2/ Výročí úmrtí

Ing. Miloslav Novotný	10 let
Vladimír Karský	10 let
doc. Ing. Bohuslav Kešner, CSc.	10 let
Prof. Dr. Alois Gregor	15 let
RNDr. Zdeněk Dvorný	20 let
Vojtěch Briedoň	20 let

3/ V roce 1987 se významného životního jubilea dožívají tito členové ČSM:

8. dubna	RNDr. Ing. Jiří Konicar	50 let
15. dubna	Václav Rezek, prom. fyzik	50 let
8. června	Ing. Jiří Florián	50 let
7. května	Ing. Stanislav Šafář	50 let
6. května	RNDr. Alžběta Otrubová	50 let
25. září	Antonín Bukva	50 let
11. listopadu	RNDr. Lubomír Coufal	50 let
12. listopadu	Milan Rízner	50 let
3. ledna	Ing. Josef Hladný, CSc.	55 let
20. února	Josef Čeněk	55 let
24. března	RNDr. Dagmar Vítková	55 let
19. srpna	RNDr. Antonín Gryc	55 let
27. září	RNDr. Jitka Hrdá, CSc.	55 let
7. října	RNDr. Milan Kuboš	55 let
20. října	Zdeněk Gryc	55 let
17. září	Genadčj Růzička	60 let
14. října	Ing. Josef Erbek, CSc.	60 let
23. října	Ing. Michal Lisoň	60 let
29. dubna	Štefan Vlček	65 let
23. listopadu	RNDr. Zdeněk Korejs	65 let

25. dubna	František Damek	70 let
4. března	MUDr. Josef Liška	80 let
20. května	Prof. RNDr. Jan Krejčí, DrSc.	80 let

Hlavní výbor Československé meteorologické společnosti při ČSAV přeje všem jubilantům hodně pevného zdraví, úspěchů v práci a spokojenost v osobním životě.

4/ V roce 1987 sa významného životného jubilea dožívajú tieto členovia SMS:

13. marca	RNDr. Albín Otruba, CSc.	50 rokov
19. apríla	Pavol Bobák, prom. fyzik	50 rokov
8. októbra	RNDr. Pavol Petrovič, CSc.	50 rokov
1. januára	RNDr. Jozef Reichrt	55 rokov
10. januára	doc. RNDr. Ing. Milan Nedelka, CSc.	55 rokov
2. apríla	Prof. RNDr. Ján Tomlain, DrSc.	55 rokov
5. apríla	RNDr. Juraj Rak, CSc.	55 rokov
30. júna	RNDr. Ján Pribiš, CSc.	55 rokov
15. mája	Milan Illík	60 rokov
11. septembra	Ján Košút	60 rokov
17. septembra	Prof. RNDr. Vladimír Peterka, CSc.	60 rokov
12. novembra	Čeněk Čermák	60 rokov

Rovněž těmto jubilantům přeje IV Československé meteorologické společnosti a HV Slovenské meteorologické společnosti všechno nejlepší, hodně pevného zdraví, úspěchy v práci a osobní spokojenost.

X X X X X X X

V roce 1986 opustili naše řady:

čestný člen ČSMS Dr. Ing. Pavel Hruběš
plukovník doc. RNDr. Jaroslav Krejčí, CSc.
Pavel Chrobák, prom. fyzik

Čest jejich památce!

R ů z n é

Prosíme členy ČSMS, aby včas hlásili změny adres, pokud změnili bydliště.
K věstníku je přiložena složenká na zaplacení členských příspěvků.